

5. Promotion of physical activity in the education sector. Current situation and positive experiences of European Union Member States in the WHO European Region. 2018. Access mode: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/398995/EducationFactsheet_RUS.pdf?ua=1
6. Turchyk I.Kh. (2017). Physical education and sports in school education in Europe: monograph. Drohobych: Shvidkodruk. 138 p.
7. Jakovenko A. (2019). Suchasnyj stan fizychnogho vykhovannja shkoljariv u jevropsjkykh krajinah. [The current state of physical education of pupils in European countries]. Visnyk Prykarpatskoghoh universytetu. Serija: Fizychna kuljtura, 33, 125–132. doi.org/10.15330/fcult.33.125-132
8. Foster D. (2018, Oct 10.). Physical education and sport in schools. Briefing Paper, 6836, 34.
9. Harris J. (2018). The Case for Physical Education becoming a Core Subject in the National Curriculum. Physical Education Matters, 13 (2), 9–12.
10. Jung J., Ressler J., Linder A. (2018). Exploring the Hidden Curriculum in Physical Education. Advances in Physical Education, 8, 253–262. doi.org/10.4236/ape.2018.82023
11. Katsarova, I. (2016, Nov. 6.). Physical education in EU schools. Briefing.
12. SHAPE America – Society of Health and Physical Educators (2013). National Standards for K-12 Physical Education. Retrieved from <https://www.shapeamerica.org/standards/pe/>
13. Scheuer, C. (2014, September 17th). European perspectives of Quality Physical Education. Budapest, Hungary.
14. European Commission/EACEA/Eurydice (2016). The Structure of the European Education Systems 2016/17: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
15. Vass Z., Boronyai Z., Csanyi T. (2018). European Framework of Quality Physical Education. European Physical Education Association.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).18](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).18)
УДК 373.5.091.33:796.56]:796.093.1

Березовський В. А.
<https://orcid.org/0009-0002-5550-5623>
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
Подгаєцький А. В.
<https://orcid.org/0009-0007-2015-8453>
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ ЗІ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ В РАМКАХ ПРОЄКТУ ПЛІЧ-О-ПЛІЧ ВСЕУКРАЇНСЬКІ ШКІЛЬНІ ЛІГИ

У статті систематизовано матеріали щодо організації та проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах сучасної школи. Автори зосереджують увагу на тому, що спортивне орієнтування має широкий спектр застосування в різних сферах діяльності: спорт, навчання, подорожі, військова справа. Особливий наголос зроблено на практичності та доступності використання даного виду спорту. Вперше розроблено алгоритм організації та проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування. Зазначається, що організація та проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах воєнного часу має ряд особливостей. Дотримання техніки безпеки, відсутність методичних матеріалів, а також недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення шкіл зумовили необхідність пошуку доступних форм організації змагань зі спортивного орієнтування.

Результатом пошуку стала розробка та апробація уніфікованих завдань, що можуть бути використані на будь-якій локації, навіть за відсутності спеціальної карти-схеми для спортивного орієнтування. Авторами запропоновано використання наявної інфраструктури (спортивна зала, будівля школи, пришкільне подвір'я) для проведення змагань зі спортивного орієнтування, у тому числі, і у проєкті Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги.

Завдяки цьому дослідженню було розкрито широкий спектр можливостей щодо організації тренувань та змагань учасників проєкту «Всеукраїнські шкільні ліги «Пліч-о-пліч».

Розроблені методичні матеріали стали фундаментом навчально-методичного фільму «Спортивне орієнтування. Початковий рівень навчання» (презентація у другій половині лютого 2024 року). Це дозволило розширити доступ до методичних матеріалів для широкої аудиторії фахівців зі спортивного орієнтування та вчителів фізичної культури.

Ключові слова: спортивне орієнтування, Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги, шкільні змагання.

Vasyl Berzovskyi, Andrii Podgaetskyi. Organizational and methodological principles of orienteering competitions within the framework of the Shoulder-to-Shoulder All-Ukrainian School Leagues project. The article systematizes materials related to the organization and conduct of orienteering competitions in the conditions of a modern school. The authors focus on the fact that orienteering has a wide range of applications in various spheres of activity: sports, education, travel, military affairs. Special

emphasis is placed on the practicality and accessibility of the use of this sport in competitions among schoolchildren. For the first time, an algorithm for organizing and conducting school orienteering competitions was developed.

It is noted that the organization and conduct of orienteering competitions in wartime conditions has a number of peculiarities. Observance of safety measures, lack of methodical materials, as well as insufficient level of material and technical support of schools made it necessary to find available forms of organization of orienteering competitions. The result of the search was the development and approval of unified tasks that can be used at any location, even in the absence of a special map or scheme for orienteering. In addition, the authors suggested using the existing infrastructure (sports hall, school building, school yard) for orienteering competitions.

Thanks to this research, a wide range of possibilities regarding the organization of trainings and competitions of the participants of the Shoulder-to-Shoulder All-Ukrainian School Leagues project was revealed. In addition, the developed methodical materials became the foundation of the educational and methodical film "Orienteering. The elementary level of education", which was released in the second half of February 2024. This made it possible to expand access to methodological materials for a wide audience of specialists in the field of orienteering and physical education teachers.

Key words: orienteering, Shoulder-to-Shoulder All-Ukrainian School Leagues project, school competitions.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні 4 роки стали справжнім викликом до освітнього процесу в Україні. Навесні 2020 року пандемія Covid-19 змусила відійти від традиційних моделей і сприяла впровадженню он-лайн навчання. Це негативно відбилося на якості засвоєння багатьох дисциплін, але для фізичної культури і спорту це ледь не стало вироком. З початком війни ситуація ускладнилась ще більше. Заборона на проведення спортивно-масових заходів, різке зменшення доступних тренувальних баз, відключення світла, постійні обстріли та тривоги – все це зробило заняття фізичною культурою і спортом менш доступними, а в деяких регіонах взагалі неможливими [2, 5]. Як наслідок – малорухливий спосіб життя, обмеженість комунікації, зайва вага, високий рівень тривожності у дітей тощо. Відновлення для значної кількості шкіл в Україні з вересня 2023 року, навчання в офлайн форматі дозволило активізувати спортивно-фізкультурну роботу. Ця робота в умовах війни набуває особливого значення. Фізична культура і спорт слугують не лише інструментом для покращення фізичних якостей, а й сприяють формуванню лідерських якостей, дозволяють нормалізувати психоемоційний стан, активізувати комунікативні навички та залучити школярів до діяльності військово-прикладного спрямування [2].

З метою популяризації фізкультурно-спортивної діяльності серед школярів у 2023 році було започатковано національний проєкт Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги. Згідно з умовами проєкту всі школи України мали змогу до 1 лютого 2024 року зареєструвати команди з 5 видів спорту: баскетбол, волейбол, футзал, черлідінг та спортивне орієнтування [6]. Спортивне орієнтування, з огляду на його військово-прикладне значення, має неабиякий потенціал для застосування в умовах сучасної української школи. Аналіз вітчизняної науково-методичної літератури не виявив матеріалів, що дозволяють організаторам проєкту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги провести змагання зі спортивного орієнтування за наявної матеріально-технічної бази та рівня методичної підготовленості вчителів з даного виду спорту. Відповідно, було прийнято рішення про розробку науково-методичних матеріалів та формування алгоритму проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи. Саме тому, організація нашого дослідження є актуальною.

Мета дослідження – розробка алгоритму проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах сучасної школи.

Методи дослідження: аналіз наукових та електронних джерел, узагальнення отриманої інформації, констатувальний експеримент, педагогічне тестування, опитування вчителів, тренерів та фахівців Федерації спортивного орієнтування України (ФСОУ).

Організація дослідження. Дослідження було організовано у 3 етапи. Перший етап дослідження був проведений у вересні-жовтні 2023 року. На цьому етапі було здійснено ґрунтовний аналіз наукових та електронних джерел щодо проблеми організації та змагань зі спортивного орієнтування в різних умовах. Також було проведено опитування вчителів, тренерів та фахівців ФСОУ з даної проблематики. На основі узагальнення отриманої інформації створено базову модель алгоритму проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи.

Другий етап дослідження відбувся в жовтні-грудні 2023 року в м. Ірпені (Київська область) на базі 3-х шкіл: Ірпінський ліцей № 2 з поглибленим вивченням економіки та права, Ірпінський ліцей №3, Ірпінський академічний ліцей «МРІЯ». В експерименті взяли участь 418 учнів 5-7 класів. На цьому етапі було здійснено апробацію алгоритму, та на основі отриманих результатів в умовах школи його було доповнено та уточнено.

Третій етап дослідження проходив у січні-лютому 2024 року. Були проведені майстер-класи та семінари з підвищення кваліфікації для вчителів фізичної культури із запропонованої проблематики. Крім того, за матеріалами дослідження випущено науково-методичний фільм.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі ґрунтовного аналізу наукових та електронних джерел було з'ясовано, що організація та проведення змагань зі спортивного орієнтування має цілий ряд особливостей у порівнянні з іншими видами спорту: нестандартні умови (парк, міська забудова, ліс тощо), використання різних засобів для пересування (біг, лижі, велосипед тощо), унікальні локації для змагань (майже кожен старт організовується на новій місцевості), високий рівень технологічного забезпечення змагань (електронна відмітка, GPS-трекінг та використання он-лайн трансляції). Така специфічність пояснюється особливостями становлення та розвитку спортивного орієнтування, як виду спорту.

Нагадаємо, що спортивне орієнтування – це вид спорту, в якому спортсмени самостійно, за найкоротший час, використовуючи лише компас і карту, повинні знайти розташовані на місцевості контрольні пункти (КП).

На основі аналізу науково-методичної літератури та електронних джерел було визначено ключові моменти щодо розвитку спортивного орієнтування у світі [1, 4]:

- Спортивне орієнтування веде свою історію з XIX століття
- 1897 – перші змагання з орієнтування у м. Бергені (Норвегія)
- Розвинено у 80-ти країнах світу
- Було показовим видом спорту на XVIII Зимових Олімпійських іграх
- Входить до програми Дефлімпійських ігор
- Представлене на Всесвітніх іграх
- Є обов'язковим навчальним предметом у школах Швеції, Фінляндії, Данії, Норвегії, Литви та Естонії

Аналіз та узагальнення вітчизняних джерел, опитування тренерів і фахівців ФСОУ дозволили визначити ключові моменти щодо розвитку спортивного орієнтування в нашій країні [1, 5]:

- 1963 (травень) – перший чемпіонат України з орієнтування бігом (м. Канів).
- 1963 (жовтень) – перший чемпіонат СРСР з орієнтування бігом (м. Ужгород).
- 1964 – заснована Українська республіканська секція орієнтування на місцевості.
- 1968 – перший чемпіонат України з орієнтування на лижах.
- 1991 – створення Федерації спортивного орієнтування України.
- 1995 – перший український чемпіон світу – Юрій Омельченко
- 2000 – перші міжнародні змагання в Україні – чемпіонат Європи та Кубок світу з орієнтування бігом (м. Трускавець).
- 2007 – чемпіонат світу з орієнтування бігом (м. Київ).
- 2011 – чемпіонат світу серед спортсменів з порушеннями слуху (м. Черкаси).
- 2012 – чемпіонат Європи та Кубок світу з орієнтування на лижах (м. Суми).
- 2016 – розробка варіативного модулю «Спортивне орієнтування» для загальноосвітніх закладів (10-11 класи).
- 2017 – розробка варіативного модулю «Спортивне орієнтування» для загальноосвітніх закладів (5-9 класи).

Зазначимо, що спортивне орієнтування в Україні включає 5 видів змагань [1, 5]:

- **Foot-O** Орієнтування бігом (літнє орієнтування)
- **Ski-O** Орієнтування на лижах (зимове орієнтування)
- **MTBO** Велоорієнтування (орієнтування на велосипедах)
- **Trail-O** Трейл (орієнтування по доріжках)
- **Rogaining** Рогейн (командні змагання на тривалі відстані) у складі ФСОУ в Україні.

Така різноманітність видів змагань зі спортивного орієнтування відкриває широкі можливості для занять цим видом спорту в залежності від наявних умов та матеріально-технічної бази в навчальних закладах, як в умовах міста, так і в сільській місцевості. У той же час, війна в Україні обмежила можливості для занять спортивним орієнтуванням (заміновані території, заборонені локації та інш.). Опитування тренерів та фахівців ФСОУ показало, що в роботі з юними спортсменами все частіше використовуються наявні можливості, що доступні в умовах війни. Локаціями для тренувань стають не лише міська забудова, парки, ліси, а й будівлі шкіл, спортивні зали тощо.

Слід наголосити, що діяльність у спортивному орієнтуванні має специфічні особливості:

- Органічне поєднання розумової та фізичної діяльності
- Стратегічне та абстрактне мислення
- Єднання з природою
- Нестандартні рішення
- Формування навігаційних умінь

Ці особливості відкривають гарні перспективи для використання спортивного орієнтування в різних сферах діяльності. Ґрунтуючись на даних науково-методичної літератури, опитування фахівців та власному багаторічному досвіді були виділені 4 основні сфери застосування спортивного орієнтування: спорт; навчання; військова справа; подорожі.

Таку широту застосування обумовлює використання карти. Карта у спортивному орієнтуванні – це спеціальна крупно масштабна схема місцевості, що призначена для використання у змаганнях зі спортивного орієнтування. На змаганнях зі спортивного орієнтування, як правило, використовуються карти наступних масштабів: 1:4000, 1:5000, 1:7500, 1:10000, 1:15000. Наявність карти – це фактично наявність нової спортивною споруди, яку можна використовувати з різними цілями. Підготовка спеціалізованої карти для спортивного орієнтування потребує роботи професійних картографів (рис 1). У той же час, для проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування можна використовувати карти з доступних ресурсів: карта з Google Earth (рис 2), карта OpenStreetMap (рис 3).

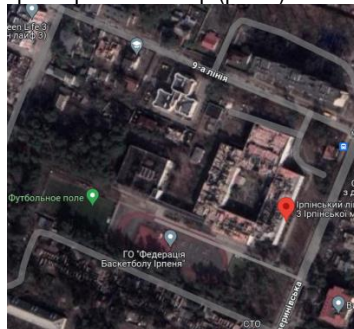
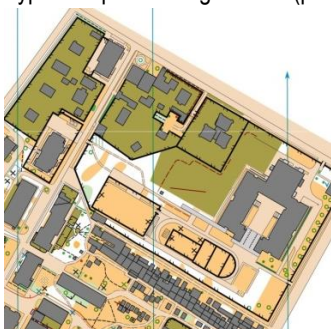


Рис 1. Карта

Рис 2. Google Earth

Рис 3. OpenStreetMap

На змаганнях зі спортивного орієнтування використовують 3 види дистанцій: дистанція за вибором (рис 4); дистанція в заданому напрямку (рис 5); розмічена (маркірована) дистанція (рис 6).

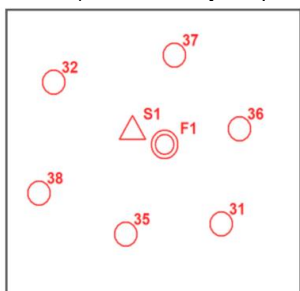


Рис 4. За вибором



Рис 5. Заданий напрям

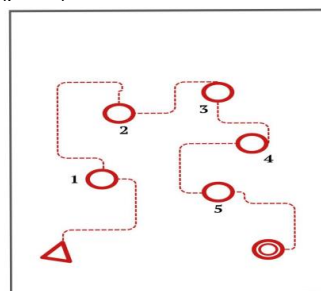


Рис 6. Розмічена

Дистанція за вибором передбачає взяття контрольних пунктів (КП) у послідовності, яку обирає учасник змагань самостійно. Дистанція в заданому напрямку передбачає проходження дистанції і взяття КП у заданому суддями (певному) порядку. У змаганнях на розміченій дистанції спортсмени рухаються розміченою ділянкою, знаходять КП і наносять їх положення на карту. На офіційних змаганнях зі спортивного орієнтування (чемпіонати світу, чемпіонати Європи, Всесвітні ігри) спортсмени долають дистанції у заданому напрямку.

Але у процесі організації змагань зі спортивного орієнтування у школах було з'ясовано, що на початковому етапі найбільш доцільним є використання дистанцій за вибором. Це пов'язано з тим, що під час змагань у заданому напрямку від 25 до 35 відсотків дітей повинні бути дискваліфіковані, адже порушують порядок проходження КП. Тому, ми дійшли висновку, що оптимальним варіантом проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи є дистанція за вибором, яка дозволяє всім без виключення учасникам отримати результат.

У процесі проведення експерименту виявлено, що не всі вчителі мають можливості для створення карт пришкольніх територій. Це спонукало до розробки нових підходів в організації змагань зі спортивного орієнтування зі школярами. На основі аналізу та узагальнення досвіду провідних вітчизняних та зарубіжних тренерів зі спортивного орієнтування було визначено перелік можливих локацій для проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування в умовах військового стану:

- Спортивна зала
- Приміщення школи
- Шкільне подвір'я
- Будь-яка локація (коридор, хол, сквер, вулиця)

Такий підхід дозволив дотриматися вимог щодо безпеки проведення змагань та тренувань, але вимагав розробки спеціальних умов для проведення заходів, що й було зроблено.

Для проведення змагань і тренувань зі спортивного орієнтування у спортивній залі в якості карти-схеми ми почали використовувати наявну розмітку залу (баскетбольна, волейбольна, футзальна, тенісна тощо), а в якості контрольних пунктів (КП) – фішки з нанесеними на них буквами.

Для проведення змагань зі спортивного орієнтування в будівлі школи в якості карти було використано евакуаційну схему.

31	40	41	46	55	56
У	Ж	Р	В	И	Д
32	39	42	47	54	57
Н	Щ	А	Ф	О	Л
33	38	43	48	53	58
Г	Ц	Ш	І	Е	И
34	37	44	49	52	59
І	Ч	Я	К	С	Ю
35	36	45	50	51	60
П	Є	М	Х	Б	Т

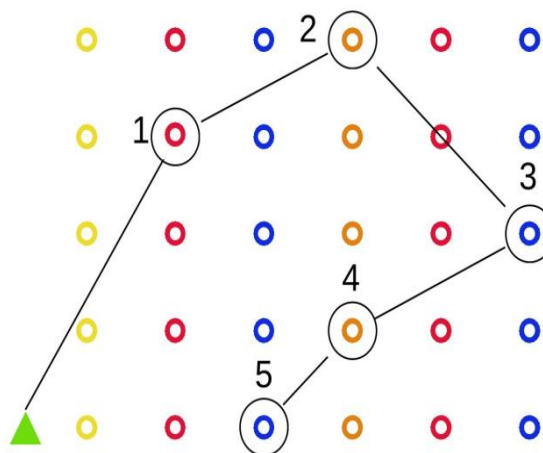
Зразок розташування фішок

▲ ▲ Фішка старту

○ 52 Фішка з літерою та номером. Колір відповідає дійснос
 С

Фініш дистанції там, де стоїть вчитель

ДИСТАНЦІЯ 1



Відповіді:

Дистанція 1	1	Щ	2	В	3	И	4	К	5	М
-------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Для проведення змагань і тренувань на «будь-яких локаціях» в якості карти-схеми використовувалась схема прямокутного розташування 30 фішок 5х6. Для зручності було розроблено 10 уніфікованих контрольних дистанцій з відповідями (рис 7, 8).

Рис 7. Зразок розташування фішок Рис 8. Зразок дистанції і відповіді

Даний підхід не тільки дозволив зробити тренування та шкільні змагання зі спортивного орієнтування можливими на будь-якій локації, а й одразу визначити переможців.

Реалізація вищезазначених методичних підходів дозволила розкрити весь потенціал використання спортивного орієнтування та окреслити повною мірою доступність та практичність його застосування в умовах сучасної школи.

Доступність:

- Наявність варіативних модулів зі спортивного орієнтування з ФК (середня та старша школа)
- Наявність якісного картографічного матеріалу в більшості регіонів України
- Можливість проведення занять на базі шкіл (використання план-схем території шкіл, схем з map, спортивні OpenStreetMap, OsmAnd або спеціально підготовлених карт для спортивного орієнтування, у спортивних залах тощо)

Різні вікові категорії та гендерна рівність

Практичність:

- Посилення фізичної активності учнів
- Підвищення рівня функціональних можливостей дітей
- Активізація розумових процесів (мислення, пам'ять, увага тощо)
- Самостійне прийняття рішень
- Формування компетенцій, що необхідні для захисту країни

Наступним етапом дослідження стала розробка та практична апробація алгоритму проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування в умовах військового стану. Процес організації та проведення офіційних змагань у спортивному орієнтуванні чітко регламентовано Правилами змагань зі спортивного орієнтування, що є розробленими ФСОУ та затвердженими Міністерством молоді та спорту України [3]. Не зважаючи на ґрунтовність даного джерела, не виявлено вказівок, щодо організації змагань зі спортивного орієнтування в умовах сучасної школи. Отже, базуючись на цьому документі та враховуючи стан матеріально-технічного забезпечення шкіл і рівня методичної підготовленості вчителів фізичної культури, була здійснена розробка алгоритму проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування.

У структурі алгоритму виділено 3 складові: комунікаційна, організаційна та необхідний інвентар. Комунікаційна складова: оголошення про старт; підготовка шаблону статті для висвітлення змагань; висвітлення змагань в соціальних мережах (світлина + стаття + відео); підготовка дипломів для нагородження. Організаційна складова: підготовка карти або схеми місця змагань; планування дистанції; створення списку учасників; підготовка карток спортсменів; підготовка (постановка) дистанції; організація старту; організація фінішу; підрахунок результатів; протокол результатів. Необхідний інвентар: карта; контрольні пункти або фішки; засоби відмітки (компостер, олівець; фломастер, буквений код); прапори старт і фініш або фішки; хронометер; утримувач для паперу.

Практична апробація розробленого алгоритму відбулась у жовтні-грудні 2023 року у м. Ірпені (Київська область) на базі 3-х шкіл: Ірпінський ліцей № 2 з поглибленим вивченням економіки та права, Ірпінський ліцей №3, Ірпінський академічний ліцей «МРІЯ». В експериментальному дослідженні взяли участь 418 учнів 5-7 класів. На основі отриманих результатів алгоритм проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи було доповнено та уточнено. Зокрема, дистанції для учасників скорочені до 7-10 хвилин (час переможця). Це було пов'язано з необхідністю проведення змагань у рамках 1 уроку (45 хвилин). За цей час потрібно було здійснити ряд важливих моментів: провести інструктаж, організувати старт, прийняти фініш, підвести підсумки, визначити переможців та провести нагородження. Не дивлячись на високу щільність, даний алгоритм продемонстрував свою ефективність. Завдяки використанню дистанцій за вибором, усі учасники змагань отримали заліковий результат та позитивний досвід участі в новому для себе виді спорту.

На заключному етапі дослідження, що проходив у січні-лютому 2024 року було проведено майстер-класи та семінари з підвищення кваліфікації для вчителів фізичної культури із запропонованої проблематики. У зазначених заходах взяли участь понад 80 вчителів фізичної культури. Ці заходи мали як теоретичну, так і практичну складові, що дозволило здійснити ґрунтовну підготовку вчителів з фізичної культури до проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування в рамках проєкту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги. Важливим моментом стала підготовка науково-методичного фільму, що дозволило розширити мережу доступу всіх зацікавлених фахівців. З фільмом можна ознайомитися за цим посиланням <https://youtu.be/is-ERLoYaOg>

Слід звернути увагу на те, що згідно зі статистичними даними загальна кількість зареєстрованих команд для участі у проєкті Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги – 29055 [6]. Ця неймовірна кількість шкільних команд свідчить про активність та готовність до спортивних викликів, навіть у складних умовах війни.

Зокрема, по різних видах спорту зареєстровано: у футзалі – 6525 команд; у волейболі серед юнаків – 5812 команд, а серед дівчат – 4701; у баскетболі серед юнаків – 4271 команда, а серед дівчат – 2546; у черліденгу – 2440 команд; у спортивному орієнтуванні – 2760 команд.

Сподіваємося, що завдяки розробленим матеріалам наступного року ми побачимо позитивну динаміку зростання кількості шкіл в Україні, які матимуть змогу підготувати шкільні команди для участі у змаганнях зі спортивного орієнтування.

Висновки. Проведене дослідження дозволило систематизувати матеріали щодо організації та проведення тренувань і змагань зі спортивного орієнтування в умовах сучасної школи. Завдяки всебічному та системному підходу було вперше розроблено алгоритм організації та проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування в Україні, який може

бути реалізовано під час уроку фізичної культури. Виділено 3 складові цього алгоритму: комунікаційна, організаційна та необхідний інвентар. Складність розробки алгоритму обумовлювалася цілим рядом обмежень, що пов'язані з військовим станом в Україні: вимоги безпеки, незадовільна матеріально-технічна база тощо. Доведено, що спортивне орієнтування має широкий спектр застосування в різних сферах діяльності: спорт, навчання, подорожі, військова справа. Особливу увагу зосереджено на практичності та доступності використання даного виду спорту у змаганнях серед школярів.

Окрім алгоритму проведення та організації шкільних змагань розроблено та апробовано уніфіковані завдання, що можуть бути використані на будь-якій локації, навіть за відсутності спеціальної карти-схеми для спортивного орієнтування.

Результати дослідження свідчать про широкий спектр можливостей щодо організації тренувань та змагань учасників проекту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги. Унікальністю дослідження стало те, що його матеріали стали основою для створення навчально-методичного фільму «Спортивне орієнтування. Початковий рівень навчання».

Перспективи подальших досліджень. Крім викладених у статті результатів проведено ряд додаткових досліджень, що спрямовані на вивчення окремих сторін організаційних та методичних аспектів проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи. На даний момент здійснюється обробка і перевірка результатів. У майбутніх дослідженнях слід звернути увагу на розробку методичних матеріалів, що спрямовані на підтримку організаторів тренувань шкільних збірних та змагань зі спортивного орієнтування.

Література

1. Березовський В. А., Подгаєцький А. В. Спортивне орієнтування в Україні. К.: вид-во BULLA, 2021, 65 с.
2. Вячеслав Пархоменко, Василь Березовський, Олександра Пархоменко. Розвиток спортивного орієнтування в Україні під час воєнного стану, орієнтування в приміщенні DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).05](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).05)
3. Правила спортивних змагань зі спортивного орієнтування – Київ. 2021, 108 с. Режим доступу: <https://orienteering.org.ua/2021/04/pravyla-sportyvnyh-zmagani-z-sportyvnoho-oriyentuvannya/>
4. Розвиток орієнтування в Україні та світі / Матеріали федерації спортивного орієнтування України. Режим доступу: <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
5. Види спортивного орієнтування та структурні підрозділи федерації спортивного орієнтування / Матеріали федерації спортивного орієнтування України. Режим доступу: <https://orienteering.org.ua/>
6. Матеріали проекту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги <https://scl.gov.ua/>

References

1. V. A. Berezovskyi, A. V. Podgayetskyi, Orienteering in Ukraine. – K.: ed. BULLA, 2021, 65 c.
2. Vyacheslav Parkhomenko, Vasyl Berezovskyi, Oleksandra Parkhomenko. Development of orienteering in Ukraine during martial law, indoor orienteering DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).05](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).05)
3. Rules of orienteering competitions – Kyiv. 2021, 108 p. <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
4. The development of orienteering in Ukraine and the world / Materials of Ukrainian Orienteering Federation <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
5. Types of orienteering and structural subdivisions of the orienteering federation / Materials of Ukrainian Orienteering Federation <https://orienteering.org.ua/>
6. Materials of the Side by Side All-Ukrainian school leagues project <https://scl.gov.ua/>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).19)

Білик В. Г.

<https://orcid.org/0000-0002-6860-7728>

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Шеремет І. В.

<https://orcid.org/0000-0001-8766-8115>

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Василенко К. С.

<https://orcid.org/0000-0003-3152-4790>

доктор філософії у галузі «Освіта / Педагогіка»,
викладач кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ВАЛЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ОБОВ'ЯЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ОПП «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ФІЗИЧНА РЕКРЕАЦІЯ»

У статті представлено досвід впровадження обов'язкової навчальної дисципліни «Сучасні валеологічні технології» в освітній процес підготовки здобувачів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» (на прикладі ОПП «Здоров'я людини та фізична рекреація»).

Мета роботи: висвітлення досвіду використання педагогічного потенціалу здоров'язбережувального змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної рекреації та